

Podvodníci útočí na patenty. Jejich majitele připravují o statisíce

-TEXT- ALŽBĚTA VEJVODOVÁ

Zadatele a držitele ochranných známek a patentů si berou za cíl podvodníci. Stovky firem z Česka i ze zahraničí jim rozesílají faktury a nevyžádané nabídky, v nichž nárokuji desítky tisíc korun za provedení registrace ochranné známky či patentu nebo jejich zveřejnění v bezvýznamných databázích. Využívají přitom nepozornosti svých obětí.

Pachatelé si nevybírají. Cílí na firmy, jednotlivce i univerzity. Několik klamavých faktur už dostalo třeba České vysoké učení technické. Odesílatelé využívají toho, že žádosti o patenty, užité vzory a ochranné známky Úřad průmyslového vlastnictví zveřejňuje ve své internetové databázi. To umožňuje nabídky správně načasovat a poslat je obětem třeba ve chvíli, kdy mají skutečně úřadu platit poplatky za registraci nebo prodloužení ochranných práv.

O více než 120 tisíc korun tak přišla třeba pardubická společnost MeDiLa, provozující síť medicínských laboratoří. V létě 2016 si podala žádost o zápis tří ochranných známek. Vzápětí dostala výzvy k zaplacení svých registrací. Dopisy ale nepocházely od patentového úřadu. Jenže toho si nikdo ve firmě nevšiml. Načasování i obsah přesně odpovídaly probíhajícímu registračnímu řízení.

„Na fakturách bylo uvedeno i přesné grafické zobrazení textů a loga, na něž se žádalo o registraci ochranných známek. To zaměstnanec, který odsouhlasoval platbu, utvrdilo, že se jedná o očekávanou fakturu,“ popisuje finanční ředitelka sítě MeDiLa, která si s ohledem na citlivost tématu nepřála zveřejnit své jméno. A tak MeDiLa peníze zaplatila. Že jde o podvod, zjistila firma krátce poté. Bylo už ale pozdě. „Podali jsme trestní oznámení. Policie vyslechla svědky, sledovala stopy vedoucí do Polska. Rovnou nás ale upozornili, že dohledání konkrétního pachatele je velice obtížné,“ popisuje ředitelka. Příklad policie stále řeší. Ani po dvou letech ale vyšetřování žádný hmatatelný výsledek nepřineslo. Peníze se společnosti MeDiLa nevrátily.

Zákon je krátký

Takový případ přitom není vůbec ojedinělý. Klamavé nabídky v Česku rozesílají desítky firem. Další pochází

ze zahraničí – z Maďarska, Polska, Švýcarska, Španělska, Německa a řady dalších zemí. Úřad průmyslového vlastnictví se proti nim snaží roky bojovat. K vyšetřovatelům z hospodářské kriminálky už podal 13 trestních oznámení. „Bohužel případ je většinou odložen, protože dle názoru policie nedošlo ke spáchání trestného činu,“ říká ředitel administrativy Úřadu průmyslového vlastnictví Vladimír Kloz.

Podle kriminalistů jde jen o agresivní a často zavádějící formu marketingu. Nabídky, na něž úřad upozornil, sice budí zdání faktury, ve skutečnosti se ale jedná jen o návrh smlouvy. „To je na dokladech, byť drobným písmem, deklarováno. Není zde stanovena automatická povinnost něco hradit,“ vysvětluje vrchní komisařka Ivana Nguyenová. I soukromé databáze, které se v nabídkách inzerují, jsou většinou funkční. „Až ve 13 jazycích včetně českého nabízejí údaje o vlastnicích registrovaných ochranných známek,“ dodává Nguyenová.

S trestem od soudu tak zatím odešel jediný pachatel. Šlo o majitele pražské společnosti World Intellectual Property Database. Ten si nechal vytvořit logo velmi podobné tomu, které používá Světová organizace duševního vlastnictví, a poté rozeslal majitelům průmyslových práv z různých zemí světa nabídky obsahující mimo jiné i číslo jejich registrace u světové patentové organizace. Podle soudu tím vydělal bezmála tři miliony korun. Justice případ řešila více než tři roky a dostal se až k Nejvyššímu soudu. Ten ale nakonec potvrdil rozsudek Krajského

Podvodníci napodobují loga světových patentových organizací. Používají i jejich registrační čísla. Proto je snadné uvěřit, že je faktura pravá.

soudu v Brně, který muže za zneužití ochranné známky světového úřadu poslal na rok do vězení.

Zrušte jim účet

Úřad průmyslového vlastnictví ale našel ještě další cestu, jak rozesílatelům nekalých nabídek alespoň trochu ztrpčít život. V každém dopise je uvedené číslo účtu, kam mají držitelé ochranných práv posílat peníze. A tak se úřad začal obracet na banky a upozorňovat je na chování jejich klientů. „Jednalo se o většinu velkých bank jak v České republice, tak i v zahraničí – slovenských, polských, maďarských. V České republice jsme oslovili například Českou spořitelnu, Komerční banku, ČSOB, UniCredit Bank a Monetu Money Bank,“ popisuje Kloz.

Banky se ke konkrétním případům s ohledem na bankovní tajemství vyjadřovat nechtějí. Některé ale prozrazují, že možnosti, jak zasáhnout proti podvodníkům, mají a využívají je. Zákon proti praní špinavých peněz jim ukládá povinnost klienty a jejich transakce prověřovat. A tak v jejich chování hledají indicie signalizující nebezpečí protiprávního jednání a hlídají si také, aby zákazníci nepoškozovali dobré jméno finančního ústavu.

„Pokud banka na základě relevantních informací dospěje k závěru, že riziko spojené s klientem přesahuje interně nastavenou hranici, má několik možností, jak situaci řešit. Jednou z nich může být i ukončení poskytování bankovního účtu,“ upozorňuje Lenka Míčková z Monety Money Bank.

Varování od úřadu dostala loni také UniCredit Bank. Klienty, kterých se to týkalo, podrobila hloubkové kontrole a na základě jejich výsledků začala jednat. „Mezi příslušná opatření spadá například vypovězení smluvního vztahu s klientem,“ uvádí mluvčí banky Petr Plocek.

Podezřelé obchody mohou banky také nahlásit Finančnímu analytickému úřadu, který má v Česku na starost boj proti praní nelegálně získaných peněz. A to je podle expertů cesta výhodnější pro oběti klamavých nabídek. „Dokud ty účty existují, je pak možné peníze na nich zablokovat. Pokud účty budou převedeny do zahraničí, tak už je vymáhání náhrady škody horší,“ říká specialistka kontroly klientů a dlouholetá compliance manažerka ve finančním sektoru Veronika Šindlerová. Zachování účtů tak dává oklamáným alespoň malou naději, že se u soudů domohou odškodnění.

Patentové podvody trápí celý svět

S klamavými nabídkami na registraci a obnovení patentů, ochranných známek či užžitých vzorů se ale nepotýká

jen Česko. Podle Úřadu průmyslového vlastnictví jde o celosvětový fenomén. Dvacetičlennou skupinu podvodníků tak nedávno potrestal třeba soud ve Švédsku. Hlavní strůjce podvodu měl podle verdiktu okrást přes tři stovky lidí a firem po celém světě. Ve vězení si proto odpyká bezmála pětiletý trest. Poškozeným přiznal soud náhradu škody.

Pomohla čísla účtů. Patentový úřad upozornil banky na nekalé praktiky jejich zákazníků. Ty je teď více kontrolují a některé jim účty ruší.

„Ač rozhodnutí zahraničních soudů nejsou pro české soudy závazná, lze v rozhodnutí švédského odvolacího soudu spatřovat pozitivní celoevropský trend posilující ochranu vlastníků ochranných známek,“ míní advokátka kanceláře bpv Braun Partners Gabriela Jiráková.

Jenže podobně jako v případě pražské firmy WIPD, jejíhož vlastníka potrestala česká justice, usnadnilo i ve švédské kauze usvědčení pachatelů z podvodu to, že používali logo mezinárodní patentové organizace. Tentokrát šlo o Evropský úřad průmyslového vlastnictví. Mnohem těžší je potírat firmy nabízející třeba jen zveřejnění ochranných známek v soukromých databázích. „V takovém případě je vyvázání se ze vzniklého smluvního vztahu nejobtížnější, neboť vlastníci průmyslových práv za úhradu faktury skutečně obdrží protiplnění v podobě zařazení do evidence, ačkoli taková soukromá evidence nemá z pohledu ochrany práv duševního vlastnictví žádný právní význam,“ upozorňuje Jiráková.

A tak nezbývá nic jiného než neustále opakovat varování před klamavými nabídkami. A doufat, že žadatelé a držitelé ochranných práv budou dost opatrní. Ani to ale nemusí stačit – klamavé nabídky jsou stále více propracované. Vlastníci ochranných známek jsou navíc snadno zneužitelnou skupinou. „Seznam držitelů ochranných známek je veřejnou evidencí a informace v něm jsou tak velice snadno dostupné,“ uzavírá advokátka.

Připraveno ve spolupráci s měsíčníkem Právní rádce.